

בית שמאי פרק חמישי נזיר

יהיו הקדש ואמרו לו לבן יאל תחלה [ואמר אז הוא ידענא דלכן נפק] לא היה אמרי שחור אלא לבן דהשתא יאן לן למימר שהיה דעמו לכל מי שילא ראשון ומש"ה היה הקדש אפי' הלבן דילפינן מחמורה דהיי הקדש אפי' בטעות ואזני ס"ל דא קאי בלפרא ואמר שור שחור שילא ראשון וא"ל לבן נפק ואמר אז הוא ידענא דלכן נפק ה"ל דבהא אפילו ב"ש מודו דלא היה הקדש שהרי [לא] היה יודע שילא השחור תחלה לטובן ולמה הזכיר שחור אז דעמו היה להקדיש כל מי שילא ראשון ואין סודי לכחלה כי אמר שור שחור דוקא לשור שחור קמטין [א] שאלטו אם דעמו שילא השחור תחלה אמו בביא הוא יודע העתידות ובה"פ ודאי לא ילף מחמורה ולא דמי לטעם שהיו מאלכין בדך דהתם היו נזיר אפי' אותו שלא נזלא כדבריו לפי שבכל ענין קביל עליה נזירות ומה שאמר איש פלוגי הוא טעם כי כשראה מרחוק אכל הבא במה יש לו לטעות ולומר דשחור עמיד ללא הלכך יש לומר דשחור דוקא קאמר אכל כי אמר בביארא שבהמות יאלו יש לו למימר שהיה דעמו לכל שילא ראשון ומה שהזכיר שחור לפי ששמע פסיעות רגלי האור שהוא בקי להכיר פסיעות רגלי שחור והשתא זה דומה שפיר להיהא שהיו מהלכין בדך דטעם נמי בראיית עינו לומר איש פלוגי הוא דעמו והיה מיר אפי' איש הוא וכן הבא דעמו היה להקדיש אפי' איש שחור אלא הלבן וה"פ ילפינן מחמורה ובה"פ סברי דאפי' כי האז לא ילפינן מחמורה דלא היה הקדש: [ב] ד"ר יצחק וזב שיעלה. א"כ משמע דמעיקרא היה קאי. הני שיעלה שכבר עלה בידו ונתישב בדבר ויכר שיעלה בידו של כסף ואמר אילו ידענא דכל כסף עלה בראשון לא אמריה דיקר וזב וכן חזיה שיעלה הני שיעלה: אמר רב חסדא לרובא בחזוורא לקיא. שור שחור שבין שורים לבנים לקיא [מנעב] ואם נזכרין בפחות ע"י שהשחור עממן ולבנים מעולין מן השחורים חזירא בלויא לקיא כחם לבן בשור שחור לקיא ביוזע שכנגד אותו כחם היה נגע לרעה בבהמה והכי איתא בריש מי שאלחו [גישין פת]. טעם חזירא בבשרא בדיק בדוכתיה ואשכחו מלאו כחם לבן וידעו כי לרעה היה במקום כחם: רבן רבן שור שחור כו' ומשמע דהלכך קדוש [כדתידין] אפי' וקס"ד מקדיש איניש בעין רעה מקדיש וקשה לרב חסדא דכיון דהלכך עדיף משחור ביוזע שלא היה דעמו להקדיש הלבן כיון דבעין רעה הקדיש והכי דלוקמין דקאמר עדיף הוא ידענא דלכן נפק ה"ל [הלבן] יהיו קדוש] כיון דלכן עדיף הוא ודאי משקר הוא אלא ודאי לבן גרוע משחור כי אמר שחור יהיה הקדש לבן דגרוע [ממנו] וקשה לרב חסדא ומשני ליה בעין יפה מקדיש ומש"ה כי נפקי לבן ואמר אז ידעו כי מהיין ליה משום דבעין יפה הוא מקדיש: ד"ר יצחק וזב שיעלה בידו ראשון ב"ש אומרים הקדש. אלאמא בעין רעה הוא מקדיש וטעמא דאמר של וזב דהיי עדיף הלבן כשעלה של כסף היה הקדש דגרוע מזהב הא אם הוא אמר של כסף ועלה בידו וזב לא היה הקדש כי בעין רעה הוא מקדיש א"כ הכי נמי דברייתא נמי איה לן למימר דשחור טוב ומעולה מן הלבן כדפרישית וקשה לרב חסדא: אמר מאי בעין רעה הוא מקדיש חזיה של יין שפעלה בידו ראשונה היא הקדש ועלמה של שמן ב"ש אומרים הקדש. והא יין דגרוע משמן א"כ נימא דוקא יין הוא מקדיש: אזי משום הא לא קשה בגללא שט. פירוש דלעולם בעין רעה הוא מקדיש ומחני' בגללא שט שהיה לשם רוב שמן והיין יקר להו משמן והלבן כי הקדיש יין כ"ש שמן ועלולם רישא קשה לרב חסדא: אמר לך רב חסדא כי אמר לך אלא בהורא קרמאי. בלוחה מלכות קד שס קרמונא והשתא כלה שיש לעשות לריביות בהך תלחא [כפירוש דידר של וזב אינטיך לאשמעינן דבעין רעה הוא מקדיש רישא דשור איכא למימר דלהו לאשמעינן דלא כרב חסדא חזיה של יין דלוקמנא בגללא שט אשמעינן [א] דלא אילל בחר רוב מקומות ולי: [אמר] רב חסדא לרובא קמיהא כומקא לבשרא חזירא לרדי. נפקא מיניה למקח וממכר [דלרובא עור] משכוח וסומקא בשור משובח וחזירא מעלי תרישי: והאמר רב חסדא לרובא בחזירא לקי. שנפחתו [חזירוי] סלעים מן השחור שביניהן וכיון דלרובא עורו חזירא שחור יותר משל לבן ס"ל למקשה דאיט מעולה בשר הלבן מן השחור כולי האי דיהא עדיף מעולה שור שחור על של לבן. כי אמר רב חסדא מילתא קמייהא בחזירא קרמונא [א] שהלבן חזירא על השחור לכל דבר ואידך מילתא דרב חסדא בשאר עלמא דלא ודאי לרובא עדיף למשכיה ולכן נמי במתניתין שחור עדיף דהיי דלכן חזירא לרדי מ"מ מעלה העור גדולה כ"כ דמקדיש הלבן בקל יותר כשהקדיש השחור דבכלל זה הלבן: מתני' מי שנזיר במיר. פי' המשנה לעיל: מונה משעה שגדר. דמשמע דכל הימים שעבר על נזירותו עולין למיין: דתנינא מי שעבר על נזירותו כו'. עון קיבל עליו נזירות מאה יום ושהה בין [ס'] ימים ובה להביא קרבנותיו אין מקדין לו להביא קרבנות נזירותו אלא א"כ מזהב איסורן כלומר [ס'] יום ימים שנה בן היתר ששהה יין רבי יוסי אמר דיו בשלשים יום פ"י דהא דריו [א] קמי ליה] שלשים יום שאם נזיר ק' יום ועבר [ס'] ימים לא קמיין ליה לסתור הכל רק ל' יום ושלשים ימים יעלה למיין נזירות אפי' ששהה בן יין וה"ה בנזירות מועטת דרבי עונן ל' ושהה בן יין ייסתור

הכל ואם שיהיה שני ימים יין לרד שימנה ימים אחרים בלא שתיים יין וה"ה אז רבנן קשיא נזירות מרובה פירוש אפי' מרובה [דבין] נזירות מרובה כמו ק' ימים ושהה [א] [בהם] יין סותר הכל [בין] נזירות מועטת עונן ל' יום ושהה [א] ב' ימים לרד למעט ב' ימים אחרים ומחני' משמע דעונה [משעה] שגדר כלומר מוקלת ימים שגדר שאיט סותר [א] הכל אלא רק ל' יום ו' יום האחרים יעלו לו והייט נמי כר' יוסי אכל בנזירות מועטת קשיא שאפי' ל' יוסי סותר טעם ובמחני' משמע ששלוה לו למיין: איבעית אימא ר' יוסי [א] בנזירות מרובה כמי' בנזירות מרובה ושלשים יום סותר ו' יום יעלו לו למיין כמי' בנזירות מועטת והא דקאמר ר' יוסי שיסותר הכל בנזירות מרובה ושהה בטובין יין דלאו סותר כל שלשים יום אכל בנזירות מרובה מודה ר' יוסי דאין סותר הכל מדקאמר ר' יוסי דיו: וא"י בעית אימא רבנן מאי [משעה] שגדר כמשעה שגדר ה"פ. מנה ימים של איסור דהייט [א] מאה ימים והוא ששה בטובין יין [וכן] בנזירות מועטת והכי משמע לישנא דמחני' מנה משעה שגדר חזירא ומנה כך וכך ימים שהיו משעה שגדר ועבר עליהן [א] עשה [מנה] פעם אחרת משכא לפני חכמים וינאו בהן איסור שתיים יין אכל ודאי אם קודם ששהה יין מנה מוקלת נזירות ואם ימים איט סותר אפי' לרבנן דהייט יין "מדרבנן בעלמא [א]: מתני' שאל עליה מחני' פירשתי לעיל: א"י ירמיה מדב"ש נאמע לב"ה. דקאמר ב"ש הקדש [טעום הקדש וכיון] דנעלוא מלחא דלאו שפיר נזיר תלחא ותרעה בערד כדתן במתניתין בהדיא א"ל ב"ה לב"ש אזי אהם שודים בזה שהא הקדש בטעות ותלחא ותרעה בערד לפי שנטאל לחכמים והחירו דלאו א"ל קבלה הלכך הקרבנות שהפריש לנזירות חולין הן כאלם שאומר זו לחטאת והוא איט בר חטאת הכי נמי לב"ה אפי' דאמר דתמורה בטעות היא תמורה בהא מודו ב"ה כדדרשין מיהיה לרבות שוגג כמוד: ד"ר יצחק דלוקמיה לעיקר אכל כי איחטק לעיקר הקדש איחטק נמי לתמורה ואלא התמורה לערד. וה"פ כיון אם הקדיש במה לעולה והחירו בהמה אחרת ואומר זו תמורה זו ושאל להכס זה הארבעה והחירו להכס עמר שאיט עולה תלחא גם התמורה לערד והכי כאלו אמר זו תמורת זו על בהמת חולין: מעותיו ולא כוונתו. דאי במתכוון קרא לתשיעי עשירי איט מקודש: רב חסדא אמר טעונו וכ"ש כוונתו. ומחני' דקמי מי טעמה כו' רבוחא קאמר כ"ש כוונתו: ואשתיקן להו ב"ה. לאו דוקא אשתיקין דהא השיבו להם גזירת סברא מיניה וביה אלא חזירו משנים עשר ושמיני לימא להו מהכא שאינו קדוש בטובה כשאר הקדשות ולכן על כרחיה גזירת הכתוב היא: אמר רב שימי בר אשי מה דלא אמרי להון ב"ה אופה תשובה ד"כ הוא אמרי להון ב"ש לב"ה ומה מעשר שאיט קדוש [א] [בתן] כמו הקדש להיות קדוש בטובה אפי' תל בטעות קדוש לא כ"ש ולא היה הקדש דפתייה דמריה תלחא. כל זה מדברי רב שימי כלומר אין אן קו' עוב לקפח ב"ה ודאי הקדש ברעת ובטובתו הבעלים דאיט אשר יקדיש את ביותו אמר רחמנא מדעת ובכוונתו הלבך בטעות לא היה הקדש [ומעשר] מגזירת הכתוב כמו שמראים כ"ה פנים כשנשנת מ"ב ושמיני ולא קשה לרב נתנו אמרי לא השיבו ב"ה מיהיה וביה דאיכא למימר דב"ה חד מחרי טעמי נקטו: אמר רבא שטפו רבנן לר"א ואוקמיה במיתליהו. כלומר גלחורו שחור לרבריהם ואוקמי' בשטותיהו דאמרי אין שותחין בעלד דלא שכיח כמו חורבין הבית דאילו ר"א היה בשעת חורבין כדאמר בהגיזין [גישין ט]. נכנס ר"א מלך או' וישע מזד אחד לישא מסתו של רבי' בירושלים ולא דבר כלום ולא חלק עליהן עמר דשפיר הו חרטה כדתן ר"א אמר שותחין בעלד אלא הדר ביה ממיתליה כיון שלא חלק על חכמי דורו: אמר שותחין בעלד טעמי דאמריין להו אילו אחא אישע ואמר לטון דהרב ב"ה מי היא מר. ופי' אילו בא בן אדם אלך בשעת שגדרת והיה מעלך כי [אולי] חרב בית המקדש ערס כלות נזירותך כלום גדרת וזה דומה לתרבות אילו באו עשרה בני אדם שפיסוך מי גדרת שאין לחלק מאיזה ערס יהיה הפיוס שאפילו טעם הפיוס משום דבר טעם און בך כלום דהיי חרטה: אמר רב (א) אפי' הואי חסם ה"ל לאו הכל כחכמים עשהם שגדרתם שהיה לטון לירא פן ייראם שהרי בפסוק מוזכר ולא היה בזה להחיר להו נזירים בפחות זה אלא להזכירם בא למה לא זכרו על פסוק זה ולהאמע מלחור והפסוק הוא סומן לדבר שהן שלשה היכל והאגים שותחין ליתרוב והשלישי כסא יום גדול והערה לא ימות לנחן ורש"י פירש הפסוק בענין אחר בירמיה: נזיר יודיע דחריב מי ידעיין אימתי ולא ידעיין לזמנא והא קחבי דניאל שבועים שבועים נחשך על עמך ועל עיר קדשך. דקאמר ליה המלאך לנביאל דלסוף שבועים שמועות יתרוב בית שני וכשתמלא ע' של גלות ככל וארבע מאות וכ' שנה של בית שני יעלה לשבעים שמועות דהייט שבע פעמים באמצעייה או בכופה וסבורים הם שיעלה נזירות ויבירו קרבנות קודם לכן: מ"י שלא נתקיימו דבריו אמרי היא נזיר. הא לביט

(א) תוס' ד"ה א"ר יוסף
א סוה' סה"ס:

מכאן עד ד"ה דמחני'
שי"ן לרף לא פ"ב

לא בני

כ"ל שמו"ס. יע"ב

מכאן עד ד"ה אמר
רבה שי"ן לרף לא פ"ב

ל' פירוש הספירה

הגרות מד"ב
רשבורג

[א] תוס' ד"ה (בשבורג)
[ב] תוס' ד"ה (בשבורג)
[ג] תוס' ד"ה (בשבורג)
[ד] תוס' ד"ה (בשבורג)
[ה] תוס' ד"ה (בשבורג)
[ו] תוס' ד"ה (בשבורג)
[ז] תוס' ד"ה (בשבורג)
[ח] תוס' ד"ה (בשבורג)
[ט] תוס' ד"ה (בשבורג)
[י] תוס' ד"ה (בשבורג)
[יא] תוס' ד"ה (בשבורג)
[יב] תוס' ד"ה (בשבורג)
[יג] תוס' ד"ה (בשבורג)
[יד] תוס' ד"ה (בשבורג)
[טו] תוס' ד"ה (בשבורג)
[טז] תוס' ד"ה (בשבורג)
[יז] תוס' ד"ה (בשבורג)
[יח] תוס' ד"ה (בשבורג)
[יט] תוס' ד"ה (בשבורג)
[כ] תוס' ד"ה (בשבורג)
[כא] תוס' ד"ה (בשבורג)
[כב] תוס' ד"ה (בשבורג)
[כג] תוס' ד"ה (בשבורג)
[כד] תוס' ד"ה (בשבורג)
[כה] תוס' ד"ה (בשבורג)
[כו] תוס' ד"ה (בשבורג)
[כז] תוס' ד"ה (בשבורג)
[כח] תוס' ד"ה (בשבורג)
[כט] תוס' ד"ה (בשבורג)
[ל] תוס' ד"ה (בשבורג)